

МОЖЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ТРАНСФОРМАЦІЙНОГО МЕТОДУ В ПРАКТИЦІ ВИКЛАДАННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ СТУДЕНТАМ ВНЗ

Методи вивчення мови й методи навчання мові не повинні бути ізольовані одне від одного. Одним з методів дослідження синтаксичних структур є трансформаційний аналіз, який на думку З. Херріса, у роботах якого вперше були викладені трансформаційні правила, являє собою більшою мірою алгебраїчний метод аналізу мовної структури, ніж інші методи – дистрибутивний метод, метод аналізу по безпосередньо-складових і т.д. Трансформаційний аналіз виник з потреб прикладного мовознавства, а саме з потреб створення алгоритмів машинного перекладу. Підхід основоположників визначив широко розповсюджене розуміння трансформації як будь-якого перетворення мовної одиниці, виробленого по заздалегідь заданих правилах. Іноді трансформацію ще розуміють як переклад усередині однієї мови, тобто переклад одного слова або комбінації слів даної мови іншим словом або комбінацією слів даної мови.

Використовуючи загальні положення до практики викладання іноземних мов трансформаційну граматику можна представити як сукупність правил перетворення синтаксичних структур досліджуваної мови на основі знання правил перетворення синтаксичних структур рідної мови. Тут ми маємо по суті структурне порівняння двох мов, яке представляє структурні ознаки досліджуваної мови через призму рідної мови студента.

Трансформаційний метод з необхідністю має справу не тільки з тим, що потрібно вивчити, але й з тим, чого вивчати не треба. При трансформації форм із однієї мови до іншої є тенденція переносити з неї в іншу багатьох звичок автоматичного моделювання речень, які є частиною мовної інтуїції студента. Ці звички придбані шляхом використання системи, якою є його рідна мова, і, будучи обмежені цією системою, є несумісними із системою англійської мови. Звідси трансформаційна граматика прагне не тільки доповнити, але й модифікувати певні процеси й структурні характеристики системи рідної мови студента шляхом вказівки на їхню несумісність зі структурним цілим нової системи англійської мови. Трансформаційний метод прагне до того, щоб дати студентові картину англійської мови таким чином, щоб він для її вивчення використовував ряд ознак, властивих його рідній мові.

Автоматичні навички найбільше ймовірно переносяться з однієї мови до іншої в області синтаксису й фонетики. У синтаксисі це пояснюється тим, що мало звертається уваги на слова, словосполучення й речення як взаємозалежні частини єдиного структурного цілого, що перебувають між собою в певних відносинах і обмежені певними оточеннями.

Одна з головних цілей застосування трансформаційного методу в процесі викладання продемонструвати й довести до розуміння студента взаємини елементів формальної структурної системи мови для того, щоб студент зрозумів, що повинен не заучувати переклад, а опанувувати операції по породженню синтаксичних структур усередині англійської мови, використовуючи в якості відправного пункту свою рідну мову.

Багато недоліків у практиці викладання іноземних мов пояснюються бажанням спростити цей процес. Це спрощення веде до того, що студент одержує запас слів, але не знає, як користуватися ними. Недостатньо говорити про Conditional, Subjunctive mood та ін.; слід роз'яснити основу на якій базуються такі поняття. А основа ця – структурна.

Багато недоліків у практиці викладання пояснюються тим, що студентові не повідомляють фактів структурного аранжування й взаємин елементів усередині структури мови, без чого картина цієї мови виходить неповної. Ці факти повинні бути представлені студентові з найменшою схемою формальних утворень, для того щоб він на основі власного лінгвістичного досвіду оперував простими структурами англійської мови й утворював від них більш складні.

Трансформаційні операції встановлюються відносно тих оточень, у яких зустрічаються релевантні структури обох мов. Для студента формальні критерії як такі не мають або мають дуже невелике значення. Володіючи матеріалом рідної мови, студент головним чином оперує нею таким чином, щоб вона для нього щось значила у межах структурних обмежень, що нав'язуються йому характерними ознаками мовної системи рідної мови. І саме в цьому світлі трансформаційна граматики прагне представити студентові факти англійської мови, яку він бажає вивчити.

Здається також можливим застосування методу як до словотворення, так і до вивчення типів лексичного значення слова. Мабуть поки ще рано робити якісь прогнози, але без сумніву методи вивчення та методи навчання мові не повинні бути ізольованими.

Представлені вище міркування намічають один зі шляхів використання трансформаційного методу до практики викладання іноземних мов у вишах.